

EUROPEAN CLUSTER
COLLABORATION PLATFORM

Support programmes and funding schemes: Cluster policies in the EU

Summary

EU Clusters Talks
21 February 2024, 8:30 – 9:45 CET

An initiative of the European Union

Podpůrné programy a režimy financování: Klastrové politiky v EU

SHRNUTÍ

European Cluster Collaboration Platform (ECCP) uspořádala webinář EU Clusters Talk, který proběhl 21. února 2024 a jehož cílem bylo poskytnout přehled o různých klastrových politikách, které existují v Evropské unii, diskutovat o tom, jak pomáhají rozvíjet budoucí klastrové prostředí, a analyzovat, co je potřeba k dalšímu posílení podpory.

Program přednášky:

Moderátorka: Chris Burns

1. Novinky z ECCP, **Nina Hoppmann**
2. Úvodní slovo Evropské komise
Mariella Masselink, Vedoucí oddělení, DG GROW, European Commission
3. Přehled klastrových politik v EU
Jan-Philipp Kramer, Vedoucí oddělení služeb EU, Prognos, člen týmu ECCP
4. Panelová diskuze
John Hobbs, Vedoucí lektor, Munster Technological University
Monika Antonowicz, Odborník v oddělení strategie a analýzy, Polish Agency for Enterprise Development
Pauline Capus, Generální ředitel, French Association of Competitiveness Clusters (AFPC)
Tej Friis Egefjord, Vedoucí týmu Inovace a klastry, Danish Business Authority
5. Možnosti financování, **Nina Hoppmann**, členka týmu ECCP

Klíčová sdělení

- Politiky vhodné pro klastrové organizace mohou být samostatné klastrové politiky a širší nebo odvětvové politiky. Více než 50 % členských států EU má specializované klastrové politiky na různých úrovních.
- Programy politiky soudržnosti jsou klíčovým mechanismem financování, kde klastry tvoří klíčový pilíř.
- Trendy v klastrových politikách ukazují rostoucí využívání klastrů jako institucionální infrastruktury pro řešení velkých výzev, jako je ekologický a digitální přechod a budování odolnosti, integraci podpory klastrů se strategiemi inteligentní specializace a výslovné zaměření na reindustrializaci jako cíl politiky.
- Evropské projekty se snaží harmonizovat přístupy, vzájemně se učit z osvědčených postupů a převádět tyto osvědčené postupy do vlastní klastrové politiky.

1. Novinky z ECCP

Nina Hoppmann, členka týmu, ECCP

Po úvodním slovu moderátorky Chris Burns představila Nina Hoppmannová novinky ECCP:

1. Registrujte se na [Evropskou klastrovou konferenci 2024](#), která proběhne 7. – 8. května 2024.

2. Registrace na [Clusters meet Regions v Miláně](#) jsou otevřeny (26. – 27. března 2024).
3. Bezplatná zkušební verze [Trend Universe](#) pro všechny uživatele ECCP s profilem a novými inovačními trendy.
4. Pozvánka [na konferenci o pokročilém výrobním průmyslu 16. dubna 2024](#)
5. Byla zveřejněna [Výroční zpráva o jednotném trhu a konkurenceschopnosti za rok 2024](#).

2. Úvodní slovo Evropské komise

Mariella Masselink, Vedoucí oddělení, DG GROW, European Commission

Mariella Masselink zdůraznila význam interaktivního dialogu o klastrových politikách v různých zemích. Poznamenala, že více než 50 % členských států EU má více než desetileté zkušenosti se specializovanými klastrovými politikami na různých úrovních. Navzdory různorodosti klastrových politik v EU patří mezi společné cíle posílení inovačních ekosystémů, podpora vazeb mezi výzkumem a průmyslem, podpora malých a středních podniků v přechodných obdobích, posílení internacionalizace a zvyšování kvalifikace pracovní síly.

Vysvětlila, že analýza klastrových politik bude poprvé zahrnuta do procesu evropského semestru. Evropský semestr je rámcem pro koordinaci a dohled nad hospodářskými politikami v členských státech. Zahrnuje zprávy o jednotlivých zemích a doporučení pro jednotlivé země, která by mohla pomoci zemím pokročit v jejich hospodářském rozvoji v oblasti strukturálních reforem. Zjištění z informačních listů o klastrové politice, které budou zveřejněny pro rok 2023, mohou ukázat, jak mohou klastry tento hospodářský rozvoj také podpořit, což bude pro proces evropského semestru velkým přínosem.

3. Přehled klastrových politik v EU

Jan-Philipp Kramer, Vedoucí oddělení služeb EU, Prognos, člen týmu ECPP

Jan-Philipp Kramer představil přehled prvních poznatků z aktualizovaného mapování klastrové politiky do roku 2023 a podrobně diskutoval o zjištěních a úloze klastrů při podpoře programů politiky soudržnosti v EU i mimo ni. Aktualizovaných 56 informačních listů pokrývá rozmanitost přístupů v různých regionech a zemích. Nastínil metodiku desk research a ověřování ze strany vnitrostátních orgánů pro shromažďování informací o klastrových politikách.

Tým identifikoval celkem 50 relevantních politik v EU-27. Lze je rozdělit na samostatné klastrové politiky a širší nebo odvětvové politiky se zaměřením na to, jak tyto politiky podporují inovace, malé a střední podniky a přechod na ekologičtější a digitální ekonomiku. Jan-Philipp Kramer zdůraznil význam klastrů v programech politiky soudržnosti na období 2021-2027 s rozpočtem 350 miliard eur, což ukazuje, že klastry jsou klíčovým pilířem ve 24 z 27 programů politiky soudržnosti členských států EU. Tři příklady z Nizozemska, Chorvatska a Portugalska ilustrují různé přístupy k provádění klastrové politiky a financování politiky soudržnosti a ukazují význam klastrů pro inovace, internacionalizaci a přechod k udržitelnosti.

Jan-Philipp Kramer se rovněž zabývá tím, jak jsou klastrové politiky v souladu s prioritami Evropské komise v oblasti digitální a ekologické transformace a budování odolnosti, a zdůrazňuje, že klastry mohou podpořit provádění doporučení evropského semestru v oblastech, jako je ekologická transformace, zavádění digitálních technologií, rozvoj dovedností a inovační systémy. Tato sladění se odrážejí také v trendech v klastrových politikách, kde vidíme rostoucí využívání klastrů jako institucionální infrastruktury pro řešení

velkých výzev. Dále můžeme pozorovat integraci podpory klastrů se strategiemi inteligentní specializace a výslovné zaměření na reindustrializaci jako cíl politiky.

Došel k závěru, že podpora klastrů je dnes poskytována prostřednictvím různých typů politik a programů a že klastrová politika je využívána jako institucionální budování pro kritické přechody.

4. Panelová diskuze

John Hobbs představil společný projekt AccelerateGDT, jehož cílem je porozumět klastrovým politikám a posílit je v sedmi různých regionech Evropy, přičemž se zaměřuje na integraci podpory a osvědčených postupů, aby se klastrové politiky staly účinnějšími, zejména pokud jde o dvojí přechod. Do projektu jsou zapojeny různé regiony, z nichž každý má jedinečný přístup k rozvoji a podpoře klastrů:

- Irsko: V současné době se připravuje národní klastrový program.
- Španělsko: Katalánsko, které má s klastrováním 30 let zkušeností, provozuje jeden z nejdéle fungujících programů na mezinárodní úrovni, který se zaměřuje na vzdělávání, řízení a spolupráci klastrů.
- Itálie: Region Piemont podporuje sedm velkých regionálních klastrů s využitím finančních mechanismů Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR).
- Rakousko: Investiční agentura propojuje různé klastry na regionální úrovni, přičemž využívá jak ERDF, tak regionální financování inovací v rámci různých programů.
- Maďarsko: Zahájení nového centralizovaného programu pro rozvoj klastrů na národní úrovni.
- Česká republika: Inovační agentura provozuje program spolupráce klastrů, který se zaměřuje především na konkurenceschopnost malých a středních podniků, přičemž usiluje o vytvoření specializovaného regionálního programu pro klastry.
- Německo: Organizace pro podnikání a inovace podporuje regionální programy a rozvoj nových klastrů, zejména v oblasti ekologického přechodu.

Projekt financovaný z programu Interreg Europe nabízí příležitosti ke sdílení osvědčených postupů a vzájemnému učení. To zahrnuje workshopy, semináře a webové semináře, na nichž místní zúčastněné strany a klastry prezentují své postupy. Platforma Interreg Europe pro politické vzdělávání tyto osvědčené postupy dále šíří a zpřístupňuje je širšímu publiku v Evropě i mimo ni. Projekt rovněž zkoumá iniciativy v oblasti digitálního objevování a investiční příležitosti pro klastry.

Monika Antonowicz poskytla přehled o vývoji polské klastrové politiky a podpůrných mechanismech a zdůraznila nepřetržitě úsilí o podporu růstu a spolupráce klastrů od roku 2004. Vysvětlila několik milníků a iniciativ, které vytvořily rámce klastrové politiky. Od roku 2010 provádí srovnávací průzkumy, aby udržovala úzký kontakt s klastry, pochopila jejich činnost, potřeby a potenciál dalšího rozvoje. V roce 2015 zahájili národní soutěže klíčových klastrů, v jejichž rámci identifikovali a podpořili nejlepší klastry v Polsku, které vykazují excelenci a mají potenciál pro mezinárodní uznání a přínos pro polskou ekonomiku. Politika klastrů byla aktualizována v roce 2020, čímž byla stanovena kontinuita podpory klastrů.

Polská politika rozděluje klastry na vznikající, rostoucí a národní klíčové klastry, přičemž se navíc zohledňují nadregionální rostoucí klastry, které působí ve více regionech. Tato

kategorizace umožňuje přizpůsobenou podporu a uznání klastrů v různých fázích vývoje. Podporuje je mechanismus financování zaměřený na posílení potenciálu koordinátorů klastrů a profesionalizaci činností prostřednictvím investic do služeb souvisejících s inteligentní specializací, ekologickým a digitálním přechodem, celoživotním vzděláváním a odolností. Tento nástroj, který se stále vyvíjí, zahrnuje výzvy k předkládání návrhů s cílem přizpůsobit se měnícím se potřebám a posílit služby klastrů. Monika Antonowicz zdůraznila polský participativní přístup k rozvoji klastrové politiky, do něhož jsou zapojena ministerstva, regiony i samotné klastry, s cílem vytvořit komplexní a přizpůsobivý rámec podpory.

Pauline Capus představila projekt CAFEIN, který se zaměřuje na vypracování společného akčního plánu pro řešení ekologických a souvisejících výzev malých a středních podniků a klastrů v oblasti průmyslové transformace. Uplatňuje inkluzivní a společný přístup, který usnadňuje zapojení pěti národních asociací klastrů z Francie, Španělska, Itálie, Švédska a Polska spolu s jejich příslušnými národními agenturami pro financování inovací. Projekt využívá těchto partnerství k vypracování konkrétních opatření a návrhů, aby bylo možné vyvinout soudržné úsilí napříč různými národními kontexty. Během prvního roku projektu byl proveden komplexní přezkum s cílem porozumět specifickým politikám a osvědčeným postupům každé zúčastněné země, přičemž cílem bylo využít tyto poznatky pro společný akční plán. Druhá část projektu se zaměřuje na opatření, přičemž pracovní skupiny se věnují financování malých a středních podniků, rozvoji dovedností, zeleným průmyslovým řešením a rozšiřování inovačních ekosystémů a podpor. Projekt směřuje k dokončení akčního plánu. Cílem je představit tento akční plán na Evropské klastrové konferenci v Bruselu, kde bude sdílen s dalšími národními a mezinárodními sítěmi pro další zpětnou vazbu a případné přijetí v dalších zemích.

Tej Friis Egefjord vysvětlil vývoj dánského systému podpory podnikání a zdůraznil, že před šesti lety došlo k významnému posunu od regionální specializace k národní. Tato transformace zahrnovala vytvoření nového národního klastrového programu. Program, jehož cílem je podpora národních superklastrů, sladuje národní financování s regionálními rozvojovými fondy na podporu malých a středních podniků, inovací a přenosových iniciativ. Dánsko má 14 oblastí inteligentní specializace, což odráží jeho diverzifikovanou ekonomiku. Cílem současné strategie je pokračovat v tomto širokém přístupu ke specializaci a zároveň konsolidovat počet subjektů, které dostávají veřejné finanční prostředky.

Analýza strategií regionálního rozvoje v letech 2018 a 2019 odhalila vysokou míru překrývání oblastí specializace napříč dánskými regiony, zejména v potravinářství, zemědělství a námořním průmyslu. Díky přijetí národní strategie se Dánsku podařilo vytvořit klastrové organizace, které pokrývají celou škálu dánských znalostních institucí a malých a středních podniků. Tento přístup však odhalil omezení v geografickém dosahu a zapojení různých cílových skupin. K řešení tohoto problému se vyvíjí úsilí o zavedení pružnějších mechanismů financování klastrových organizací. Navzdory těmto výzvám vysoká kvalita služeb podpořila loajalitu zúčastněných společností a institucí a podnítila je k tomu, aby se rok co rok znovu zapojovaly do klastrových organizací. Výzvou zůstává přilákání nových účastníků a společností. Zvažují se budoucí strategie programování a financování, které by konkrétně podporovaly nábor malých a středních podniků. Cílem je informovat tyto podniky o hodnotě klastrových služeb a ukázat, jak může účast přispět k jejich růstu a odolnosti v kolísajícím hospodářském prostředí.

Pokud jde o otázku, jak vidí budoucí vývoj klastrových politik, John Hobbs zdůraznil účinnost klastrových politik v Evropě. Zkušené země a regiony slouží jako vzor toho, jak lze klastrové politiky efektivně rozvíjet a řídit, a ostatní země se mohou těmito příklady inspirovat, aby lépe integrovaly různé vládní politiky. Propojením strategií inteligentní specializace s klastrovými politikami a politikami v oblasti vzdělávání a odborné přípravy by bylo možné vytvořit soudržnější a podpůrnější rámec. Monika Antonowicz zdůraznila spolupráci s Evropskou platformou pro spolupráci klastrů a Evropskou komisí. Jejich strategie zahrnuje zviditelnění polských klastrů prostřednictvím národní klastrové mapy

a srovnávacích průzkumů, jejichž cílem je v příštím roce představit úspěchy a potenciál polského klustrového ekosystému. Pauline Capusová dodala, že klustrové prostředí na evropské úrovni můžeme zlepšit prostřednictvím výměny a společných akcí s cílem harmonizovat naše postupy, neboť jednotlivé země a regiony jsou značně odlišné. Podle Tej Friis Egefjord je dalším krokem pro klastry, které byly konsolidovány na národní úrovni, podívat se do zahraničí a poučit se z osvědčených postupů, které lze rozšířit do celého klustrového prostředí v Dánsku.

5. Možnosti financování

1. [Experimentation and exchange of good practices for value creation](#); podání přihlášek do 5. září 2024.
2. [Alliances for Education and Enterprises](#); podání přihlášek do 7. března 2024.
3. [I3 Capacity Building, Strand 2b](#); podání přihlášek do 14. listopadu 2024.
4. Příležitosti pro MSP: Výzvy Euroclusters jsou dostupné na [European Cluster Collaboration Platform](#).